

Ketvirtadienis, 2015, Spalis 8

P8_TA(2015)0348

Mirties bausmė**2015 m. spalio 8 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl mirties bausmės (2015/2879(RSP))**

(2017/C 349/08)

Europos Parlamentas,

- atsižvelgdamas į savo ankstesnes rezoliucijas dėl mirties bausmės panaikinimo, ypač į 2010 m. spalio 7 d. rezoliuciją ⁽¹⁾,
  - atsižvelgdamas į Europos Sąjungos vyriausiosios įgaliotinės užsienio reikalams ir saugumo politikai ir Komisijos pirmininko pavaduotojos Federicos Mogherini ir Europos Tarybos Generalinio Sekretoriaus Thorbjorno Jaglando 2014 m. spalio 10 d. bendrą deklaraciją dėl Europos ir pasaulinės kovos su mirties bausme dienos,
  - atsižvelgdamas į Europos žmogaus teisių konvencijos protokolus Nr. 6 ir Nr. 13,
  - atsižvelgdamas į Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 2 straipsnį,
  - atsižvelgdamas į ES gaires dėl mirties bausmės,
  - atsižvelgdamas į šiuo metu atnaujinamą ES eksporto kontrolės režimą prekėms, kurios gali būti naudojamos mirties bausmei vykdyti;
  - atsižvelgdamas į Tarptautinių pilietinių ir politinių teisių paktą ir jo Antrąjį fakultatyvinių protokolą,
  - atsižvelgdamas į 1984 m. JT konvenciją prieš kankinimą ir kitokį žiaurų, nežmonišką ar žeminantį elgesį ar baudimą,
  - atsižvelgdamas į JT vyriausiojo žmogaus teisių komisaro 2015 m. rugsėjo mėn. paskelbtą pasaulinės narkotikų problemos poveikio naudojimuisi žmogaus teisėmis tyrimą,
  - atsižvelgdamas į JT Generalinės Asamblėjos rezoliucijas, ypač į 2014 m. gruodžio 18 d. rezoliuciją dėl mirties bausmės taikymo moratoriumo (A/RES/69/186),
  - atsižvelgdamas į baigiamąją deklaraciją, priimtą 2013 m. birželio 12–15 d. Madride vykusiame 5-ajame pasauliniame kongrese prieš mirties bausmę,
  - atsižvelgdamas į tai, kad kasmet spalio 10 d. minima Pasaulinė ir Europos kovos su mirties bausme diena,
  - atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 128 straipsnio 5 dalį ir 123 straipsnio 4 dalį,
- A. kadangi visiškas mirties bausmės panaikinimas pasaulyje yra vienas iš pagrindinių ES žmogaus teisių politikos tikslų;
- B. kadangi 2015 m. spalio 10 d. Pasaulinės kovos su mirties bausme dienos pagrindinė tema – informuotumo apie mirties bausmės taikymą už su narkotikais susijusius nusikaltimus didinimas;
- C. kadangi, kaip teigia Jungtinių Tautų Vyriausiojo žmogaus teisių komisaro biuras, daugiau kaip 160 JT šalių narių, kurių teisinės sistemos, tradicijos, kultūra ir religiniai ypatumai labai skiriasi, yra panaikinusios mirties bausmę arba jos netaiko;

⁽¹⁾ OL C 371 E, 2011 12 20, p. 5.

Ketvirtadienis, 2015, Spalio 8

- D. kadangi naujausi duomenys rodo, jog 2014 m. mirties bausme, kiek žinoma, 55 šalyse nuteista 2 466 asmenų – tai beveik 23 proc. daugiau nei 2013 m.; kadangi 2014 m. visame pasaulyje įvykdytos mažiausiai 607 mirties bausmės; kadangi į ši skaičių neįtrauktos mirties bausmės, kurios, manoma, buvo įvykdytos Kinijoje (joje ir toliau buvo įvykdoma daugiau mirties bausmių negu visame likusiame pasaulyje kartu sudėjus, be to, tūkstančiai žmonių nuteisiami mirties bausme); kadangi 2015 m. mirties nuosprendžių ir jų įvykdymo atvejų skaičius ir toliau kelia nerimą; kadangi mirties bausmių skaičiaus didėjimas yra glaudžiai susijęs su teismų sprendimais masiniuose teismo procesuose, rengiamuose reaguojant į su terorizmu susijusius nusikaltimus tokiose šalyse, kaip Egiptas ir Nigerija; kadangi Čade ir Tunise svarstoma vėl įvesti mirties bausmę; kadangi mirties bausmės nuosprendžiai toliau priimami ir vykdomi kai kuriose JAV valstijose;
- E. kadangi pranešama apie mirties bausmės užmėtant akmenimis įvykdymo atvejus Pakistane, Nigerijoje, Afganistane, Irane, Irake, Sudane, Somalyje ir Saudo Arabijoje ir kadangi per pastaruosius metus šimtai moterų buvo užmėtytos akmenimis už svetimavimą; kadangi užmėtymas akmenimis kaip mirties bausmės vykdymo metodas yra laikomas kankinimu;
- F. kadangi aštuonių valstybių (Mauritanijos, Sudano, Irano, Saudo Arabijos, Jemeno, Pakistano, Afganistano ir Kataro) teisės aktuose numatyta mirties bausmė už homoseksualumą ir kadangi Nigerijos ir Somalio provincijose mirties bausmė oficialiai taikoma už tos pačios lyties asmenų lytinį aktą;
- G. kadangi mirties bausmė dažnai taikoma nepalankioje padėtyje esantiems asmenims, psichikos ligoniams ir tautinių bei kultūrinių mažumų atstovams;
- H. kadangi 33 valstybės taiko mirties bausmę už su narkotikais susijusius nusikaltimus ir dėl to kasmet mirties bausmė įvykdoma maždaug 1 000 asmenų; kadangi žinoma, jog 2015 m. mirties bausmės už tokius nusikaltimus įvykdytos Kinijoje, Irane, Indonezijoje ir Saudo Arabijoje; kadangi 2015 m. už su narkotikais susijusius nusikaltimus mirties bausmė buvo ir toliau skiriama Kinijoje, Indonezijoje, Irane, Kuveite, Malaizijoje, Saudo Arabijoje, Šri Lankoje, Jungtiniuose Arabų Emyratuose ir Vietname; kadangi šiems nusikaltimams gali būti priskiriami įvairūs kaltinimai, susiję su neteisėta prekyba narkotikais ar narkotikų laikymu;
- I. kadangi per pastaruosius 12 mėnesių visame pasaulyje buvo labiau pradėta taikyti mirties bausmę už nusikaltimus, susijusius su narkotikais, o daugelyje valstybių už šiuos nusikaltimus įvykdyta kur kas daugiau mirties bausmių nei įprastai, kadangi siekiama grąžinti mirties bausmę už nusikaltimus, susijusius su narkotikais, arba nutraukti ilgalaikius mirties bausmės taikymo moratoriumus;
- J. kadangi pranešama, jog per pirmuosius šešis 2015 m. mėnesius Irane mirties bausmės įvykdytos 394 su narkotikais susijusius nusikaltimus padariusiems asmenims, palyginti su 367 mirties bausmėmis per visus 2014 m.; kadangi pusė visų šiais metais Saudo Arabijoje įvykdytų mirties bausmių įvykdytos už nusikaltimus, susijusius su narkotikais, palyginti su vos 4 proc. viso skaičiaus 2010 m.; kadangi Pakistane bent 112 su narkotikais susijusius nusikaltimus padariusių asmenų laukia mirties bausmės įvykdymo;
- K. kadangi keletui ES valstybių narių piliečių už su narkotikais susijusius nusikaltimus trečiojoje šalyje buvo įvykdyta mirties bausmė, o keli dar laukia jos įvykdymo;
- L. kadangi Tarptautinio pilietinių ir politinių teisių paktų 6 straipsnio 2 dalyje nustatyta, jog mirties bausmė gali būti taikoma tik už sunkiausius nusikaltimus; kadangi JT Žmogaus teisių komitetas ir JT specialiųjų pranešėjų neteisminio, neatidėliotino ir savavališko mirties bausmės vykdymo klausimais ir kankinimo klausimais nurodė, kad mirties bausmė neturėtų būti skiriama už nusikaltimus, susijusius su narkotikais; kadangi privaloma mirties bausmė ir jos taikymas už nusikaltimus, susijusius su narkotikais, prieštarauja tarptautinei teisei ir tarptautiniams standartams;
- M. kadangi Tarptautinė narkotikų kontrolės valdyba paragino mirties bausmę taikančias valstybes jos nebetaikyti už nusikaltimus, susijusius su narkotikais;

Ketvirtadienis, 2015, Spalis 8

- N. kadangi Komisija ir valstybės narės skyrė bent 60 mln. EUR JT Narkotikų kontrolės ir nusikalstamumo prevencijos biuro (UNODC) kovos su narkotikais programoms, kuriose daugiausia dėmesio skiriama kovai su narkotikais šalyse, aktyviai taikančiose mirties bausmę už su narkotikais susijusius nusikaltimus; kadangi naujausiose NVO ataskaitose reiškiamas susirūpinimas dėl to, kad iš Europos biudžeto finansuojamos kovos su narkotikais programos mirties bausmę palaikančiose šalyse gali skatinti mirties bausmes ir jų vykdymą, ir kadangi šias ataskaitas reikia įvertinti;
- O. kadangi pagal ES priemonę, kuria prisidedama prie stabilumo ir taikos (IcSP), ir prieš ją taikytą stabilumo priemonę Komisija inicijavo dvi didelio masto regionines kovas su narkotikais priemones – „Kokaino maršruto“ ir „Heroino maršruto“ programas, į kurių taikymo sritį patenka šalys, taikančios mirties bausmę už su narkotikais susijusius nusikaltimus; kadangi pagal reglamento dėl IcSP 10 straipsnį Komisija įpareigojama parengti veiklos gaires, kurias taikant kovos su organizuotu nusikalstamumu priemonės būtų suderintos su žmogaus teisėmis ir humanitarine teise;
1. pakartoja smerkiąs mirties bausmės taikymą ir tvirtai remia mirties bausmės moratoriumo paskelbimą kaip žingsnį į jos panaikinimą; dar kartą pabrėžia, kad mirties bausmės panaikinimas padeda stiprinti žmogaus orumą ir kad ES pagrindinis tikslas yra visiškas jos panaikinimas;
  2. smerkia visus mirties bausmės, kur ji bebūtų vykdoma, atvejus; tebėra labai susirūpinęs dėl mirties bausmės skyrimo nepilnamečiams ir psichinę ar protinę negalią turintiems asmenims ir ragina nedelsiant ir galutinai nutraukti tokius veiksmus, kurie pažeidžia tarptautinius žmogaus teisių standartus; reiškia didžiulį susirūpinimą dėl pastarojo meto masinių teismo procesų, po kurių paskelbta daug mirties nuosprendžių;
  3. reiškia didžiulį susirūpinimą dėl to, kad kai kuriose šalyse taikoma užmėtymo akmenimis bausmė, ir ragina tų šalių vyriausybes nedelsiant priimti teisės aktus, kuriais būtų uždraustas užmėtymas akmenimis;
  4. primygtinai ragina Europos išorės veiksmų tarnybą (EIVT) ir valstybes nares ir toliau kovoti su mirties bausmės taikymu ir tvirtai remti moratoriumą kaip žingsnį link mirties bausmės panaikinimo, toliau primygtinai siekti mirties bausmės panaikinimo visame pasaulyje, tvirtai raginti šalis, vis dar taikančias mirties bausmę, laikytis tarptautinių minimaliųjų standartų, susiaurinti mirties bausmės taikymo sritį, sumažinti jo mastą ir skelbti aiškius ir tikslus duomenis apie tokių nuosprendžių ir mirties bausmės įvykdymo atvejų skaičių; ragina EIVT budriai stebėti pokyčius visose pasaulio šalyse, visų pirma Baltarusijoje, nes tai vienintelė Europos šalis, kurioje vis dar taikoma mirties bausmė, ir pasinaudoti visomis turimomis poveikio priemonėmis;
  5. palankiai vertina mirties bausmės panaikinimą kai kuriose JAV valstijose ir ragina ES tęsti dialogą su JAV, kad ji visiškai panaikintų mirties bausmę, o po to kartu su ES galėtų siekti mirties bausmės panaikinimo visame pasaulyje;
  6. ragina Komisiją, kai ji teikia pagalbą ir politinę paramą, ypač daug dėmesio skirti šalims, kurios daro pažangą mirties bausmės panaikinimo srityje arba remia visuotinį mirties bausmės moratoriumą; ragina vykdyti valstybių narių, ES, JT, trečiųjų šalių ir kitų regioninių organizacijų dvišales ir daugiašales iniciatyvas su mirties bausme susijusiais klausimais;
  7. primena, kad mirties bausmė nesuderinama su tokiomis pamatinėmis Sąjungos vertybėmis, kaip pagarba žmogaus orumui, laisvė, demokratija, lygybė, teisinė valstybė ir pagarba žmogaus teisėms, ir kad dėl šios priežasties bet kuri valstybė narė, vėl pradėjusi taikyti mirties bausmę, pažeistų Sutartis ir ES pagrindinių teisių chartiją;
  8. yra ypač susirūpinęs dėl vis dažnesnio mirties bausmės taikymo kovojant su terorizmu kai kuriose šalyse ir dėl to, kad mirties bausmė vėl gali būti įvesta kitose šalyse;

Ketvirtadienis, 2015, Spalio 8

9. ypač smerkia mirties bausmės taikymą opozicijos slopinimo tikslais, dėl religijos, homoseksualumo, neištikimybės ar kitų priežasčių, kurios turėtų būti laikomos nereikšmingomis ar išvis nelaikomos nusikaltimais; todėl ragina šalis, kurios homoseksualumą laiko nusikaltimu, už jį netaikyti mirties bausmės;
10. tebėra visiškai įsitikinęs, kad mirties bausmės neatgraso nuo prekybos narkotikais ir neužkerta kelio asmenims tapti piktnaudžiavimo narkotikais aukomis; ragina mirties bausmę palaikančias šalis rasti alternatyvų mirties nuosprendžiams už su narkotikais susijusius nusikaltimus – visų pirma skirti daug dėmesio narkotikų prevencijos ir žalos mažinimo programoms;
11. pakartoja savo rekomendaciją Komisijai ir valstybėms narėms, kad mirties bausmės už su narkotikais susijusius nusikaltimus panaikinimas turėtų būti išankstinė finansinės ir techninės paramos, pajėgumų stiprinimo ir kitos paramos įgyvendinant kovos su narkotikais politiką sąlyga;
12. ragina Komisiją ir valstybes nares dar kartą patvirtinti kategorišką principą, kad Europos pagalba ir parama, įskaitant UNODC kovos su narkotikais programas, negali sudaryti palankesnių sąlygų teisėsaugos operacijoms, dėl kurių suimtiems asmenims skiriamos ir vykdomos mirties bausmės;
13. ragina Komisiją stiprinti gaminių, kurie gali būti naudojami vykdant mirties bausmę, eksporto kontrolę;
14. yra ypač susirūpinęs dėl to, kad trūksta skaidrumo dėl Komisijos ir valstybių narių teikiamos kovos su narkotikais pagalbos ir paramos, skirtos narkotikus reglamentuojančių teisės aktų įgyvendinimo operacijoms valstybėse, kurios aktyviai taiko mirties bausmę už nusikaltimus, susijusius su narkotikais; prašo, kad Komisija paskelbtų metinę kovos su narkotikais programoms šalyse, kurios tebetaiko mirties bausmę už su narkotikais susijusius nusikaltimus, teikiamo finansavimo ataskaitą ir nurodytų, kokias žmogaus teisių apsaugos priemones taikė, kad šiuo finansavimu nebūtų sudarytos sąlygos vykdyti mirties bausmių;
15. ragina Komisiją nedelsiant įgyvendinti veiklos gaires, išdėstytas reglamento dėl priemonės, kuria prisidedama prie stabilumo ir taikos, 10 straipsnyje, ir jas griežtai taikyti „Kokaino maršruto“ ir „Heroino maršruto“ programoms;
16. ragina Komisiją laikytis ES kovos su narkotikais veiksmų plano (2013–2016 m.) rekomendacijos, pagal kurią turi būti parengtos ir įgyvendintos rekomendacijos žmogaus teisių klausimais ir poveikio vertinimo priemonė siekiant užtikrinti, kad žmogaus teisių klausimas būtų veiksmingai integruotas į ES išorės veiksmus kovos su narkotikais srityje;
17. ragina EIVT, Komisiją ir valstybes nares teikti rekomendacijas dėl išsamios ir veiksmingos Europos mirties bausmės politikos atsižvelgiant į tai, kad nemažam skaičiui Europos šalių piliečių trečiosiose šalyse gresia mirties bausmė – šią politiką turėtų sudaryti griežtos ir sustiprintos priemonės, susijusios su tapatybės nustatymu, teisinės pagalbos teikimu ir diplomatinio atstovavimu;
18. ragina ES ir jos valstybes nares užtikrinti, kad 2016 m. balandžio mėn. vyksiančioje JT Generalinės Asamblėjos specialiojoje sesijoje pasaulinės narkotikų problemos klausimu būtų nagrinėjamas mirties bausmės taikymo už su narkotikais susijusius nusikaltimus klausimas ir pasmerktas mirties bausmės taikymas;
19. remia visų JT agentūrų, tarpyvyriausybinių regioninių institucijų ir NVO nuolat dedamas pastangas skatinant valstybes panaikinti mirties bausmę; ragina Komisiją ir toliau finansuoti šios srities projektus, panaudojant Europos demokratijos ir žmogaus teisių rėmimo priemonę;
20. palankiai vertina tai, kad neseniai dar kelios šalys ratifikavo Tarptautinio pilietinių ir politinių teisių pakto Antrąjį fakultatyvinį protokolą, kuriuo siekiama panaikinti mirties bausmę, ir kad dėl to sutarties šalių skaičius išaugo iki 81; ragina visas valstybes, kurios nėra protokolo šalys, nedelsiant jį ratifikuoti;
21. ragina Europos Tarybos valstybes nares, kurios dar neratifikavo Europos žmogaus teisių konvencijos 6 ir 13 protokolų, tai padaryti, kad galutinis mirties bausmės panaikinimas būtų užtikrintas visame Europos Tarybos regione;
22. paveda Pirmininkui perduoti šią rezoliuciją Komisijos pirmininko pavaduotojai ir Sąjungos vyriausiajai įgaliotinei užsienio reikalams ir saugumo politikai, Tarybai, Komisijai, valstybių narių vyriausybėms ir parlamentams, JT Generaliniam Sekretoriui, JT Generalinės Asamblėjos pirmininkui ir JT valstybių narių vyriausybėms.